

متن پیاده سازی شده جلسه سی ام سال سوم درس خارج اصول مباحث قطع و ظن - 4 آذر 1387

بسم الله الرحمن الرحيم

مستحضرید که بحث ما در آیه نبا بود عرض کردیم که یکی از عمده ترین ادله برای حجیت خبر واحد آیه نبا است و استدلال و اشکال به استدلال مطرح شد.

یکی از اشکالات این بود که شرط مسوق برای بیان موضوع است و لذا مفهوم ندارد اما مرحوم آخوند فرمود در آیه نبا شرط اینچنین نیست و لذا مفهوم گیری ممکن است.

در آیه شریفه اگر بتوانیم یک موضوع ، یک شرط و یک حکم تصور کنیم می توانیم مفهوم گیری کنیم مثلاً بگوییم النبا ان جائکم به فاسقا تبینوا مفهومش این است که النبا ان لم یجی به فاسقا فلا تتبینوا

استاد علیدوست: ببینید ما یکدفعه در دلالت این آیه اشکال داریم مثلاً معتقدیم که این آیه فقط می خواهد یک گزاره سلبی دهد یعنی آیه فقط می خواهد بگوید خبر فاسق را قبول نکنید و جستجو کنید و کاری با قبول خبر عادل ندارد. یکدفعه اشکال ما به این است که شرط مفهوم ندارد این اشکال هم مبنوی می شود.

ما الان با فرض اینکه آیه یک مفهوم دارد و یک منطوق و با فرض اینکه مفهوم شرط ، مفهوم دارد می خواهیم بین مرحوم شیخ و آخوند داوری کنیم.

وزان این آیه وزان اذا قرئ القرآن فاستمعوا له ... است و ما سه چیز نداریم و لذا در نگاه اول حرف مرحوم شیخ اشتباه به نظر می رسد . البته در داوری باید مرجعیت عرف را مد نظر گرفت و می دانید که در مدالیل تصویری و تصدیقی مرجع عرف است و برداشت از این آیه را هم باید به عرف واگذار کنیم ؛ حال سوال این است که وزان آیه نبا وزان چیست؟

انصاف این است که وزان این آیه وزان اذا قرئ القرآن فاستمعوا له نیست و لذا کلام مرحوم شیخ صحیح نمی باشد چرا که در اینجا (آیه نبا) عرف موضوع را جدای از شرط و حکم فرض می کند.

ما در بحث ظهور باید به سراغ عرف برویم و عرف معتبر است و در مسائل عقلی هم باید سراغ داوری عقلی برویم.

مرحوم شیخ انصاری می فرماید : این اشکال (شرط مسوق لبیان موضوع) قابل دفع نیست در حالی که این اشکال قابل دفع است.

اشکال دیگر به آیه

بیان اشکال: این آیه یک صدری دارد(ان جائکم فاسق فتبینوا) و یک ذیلی (ان تصیبوا قوما ...) و ذیل (ان تصیبوا) حکم علت دارد و به معنای لئلا تصیبوا است و می دانیم که العبره بعموم التعلیل و یا بخصوص التعلیل نه به معلل؛ وقتی علت معیار باشد در این صورت این علت در خبر عادل هم هست و ممکن است یک عادل کم حافظه باشد یا دروغ بگوید...

بله: خبر متواتر و واحد محفوف به قرینه قطعیه در آیه داخل نیست و غیر از این دو در آیه داخل است.

شیخ انصاری سه یا چهار اشکال به این بیان وارد می کند و در آخر می فرماید : مراد از این جهالت، شک و تردید است و آیه می فرماید با شک و تردید با قضایا برخورد نکنید و می دانیم وجوب تبیین هم موضوعیت ندارد و معیار اطمینان است و گویا شارع می فرماید اگر فاسق خبری آورد با شک و تردید قبول نکنید و خبر عادل اگر اطمینان بیاورد خارج از این آیه نیست چرا که معیار اطمینان است.

نکته: شیخ انصاری می فرماید : اطمینان حاصل از خبر واحد عادل قابل پذیرش است و عمرش طولانی است اما اطمینان حاصل از خبر فاسقی که متحرز از کذب است عمرش کوتاه است و خیلی زود زائل می شود پس بین خبر عادل و فاسق از

جهت اطمینان هم فرق وجود دارد.
و الحمد لله رب العالمین